

NOTAT felles verdibudskap for tekstiler

Til: Den det måtte gjelde
Kopi: Styringsgruppen Tekstil 2025
Fra: Arbeidsgruppe kommunikasjon i Tekstil 2025:

Kaj Pihl	Uff	kaj@uff.dk
Pia Kathrine Løseth	Follo ren	pia.loseth@folloren.no
Sylvelin Aadland	Loop	sylvelin@loop.no
Trine Gjermundbo	Fretex	trine.gjermundbo@fretex.no
Gunhild Solberg	Leder Avfall Norges komm.gruppe / Sirkel	gunhild.solberg@sirkel.no
Jørgen Bakke Fredriksen	Oslo kommune REG	jorgen.fredriksen@ren.oslo.kommune.no
Jens Måge (prosjektleder)	Avfall Norge	jens.maage@avfallnorge.no

Dato: 27. januar 2021

SAK: Klargjøre et felles verdibudskap for tekstiler for innsamlere, kommuner, avfalls- og gjenvinningselskap.

Målgruppe: Dette notatet er laget for å tilstrebe felles kommunikasjon i bransjen og kan brukes i intern og ekstern kommunikasjon, til publikum og til presse. Hele eller deler av dette notatet vil legges ut på Avfall Norges hjemmesider.

Alt vi forbruker er en liten bit av jordkloden

Stor miljøbelastning fra forbruk av klær

Klær og tekstiler krever betydelig energi- og naturressurser i produksjon.

Derfor er det viktig at vi unngår unødvendig forbruk, og tar godt vare på tekstilene slik at de varer lengst mulig.

Dagens "Fast fashion" tekstilindustri med billige tekstiler med varierende kvalitet er ikke bærekraftig. Lave priser kombinert med forretningsmodeller som baserer seg på hyppig utskifting av garderobene har ført til et stort overforbruk av klær og tekstiler.

Gjennom mange år har det vært en sterk økning i salg av nye klær og mengder klær donert til humanitære organisasjoner. Salg av klær på nett har vokst mest og bare under koronaen har det vært 66% økning i

netthandel sammenlignet med året før (kilde: Klarna). Mengden klær donert til humanitære organisasjoner er økt med ca 50% gjennom siste 10 år. Kvaliteten på innsamlede klær og tekstiler har i samme periode blitt dårligere, og spesielt mengden ikke-ombrukbare klær har blitt en utfordring.

Heldigvis så øker salget av brukte klær ([kilde: NRK](#)), men dette er ikke i nærheten av å være nok i forhold til mengdene som samles inn og selges i ombruksbutikkene.

Brukte klær er ikke avfall - eller?

I dag defineres ikke tekstiler til ombruk som avfall og de fleste land inkludert Norge baserer seg på innsamlingssystemer hovedsakelig organisert av innsamlere med humanitære formål og hvor klær som ikke kan selges i ombruksbutikker eksporteres..

Norske myndigheter anslår at bare 1% av innsamlede tekstiler selges i ombruksbutikker i Norge, mens 97% eksporteres .

Avfall Norges prosjekt Tekstil 2025 samler aktører i gjenvinningsbransjen, herunder kommuner og innsamlere av tekstiler for å finne gode løsninger og øke verdiskapingen av brukte tekstiler.

EU har vedtatt obligatorisk innsamling av tekstilavfall fra husholdningene innen 2025. Dette kravet vil også gjelde for Norge.

I påvente av nye krav fra EU og norske myndigheter og i lys av utfordringene med de store mengdene som kastes eller gis bort, har vi hatt et behov for å klargjøre forståelsen av hvordan vi som bransje skal kommunisere.

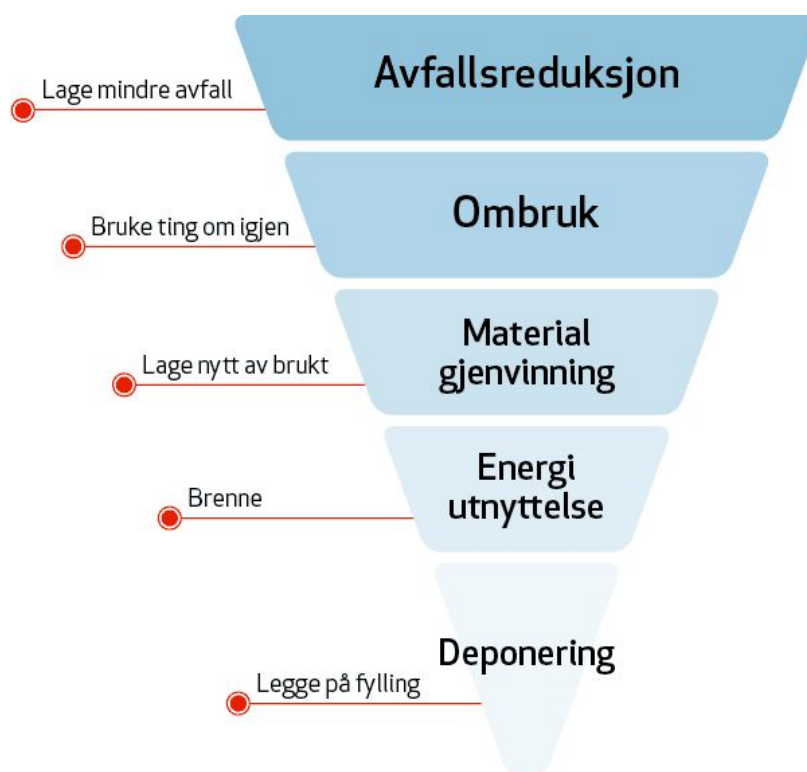
Dette er et utgangspunkt for videre arbeid med forbrukeradferd, politikktutforming og kommunikasjon. Målgruppen for arbeidet er medlemmer i Avfall Norge og alle involverte i håndtering av brukte tekstiler. Tekstene er ment å kunne brukes i egen kommunikasjon til publikum og til lokal presse, på egne hjemmesider mm

Her er vår felles forståelse:

Avfallshierarkiet og avfallspyramiden

Avfallshierarkiet som her illustrert gjennom en "omvendt pyramide" viser prioriteringene i norsk og europeisk avfalls- og gjenvinningspolitikk inkludert EUs rammedirektiv for avfall som er implementert i norsk lovgivning. Denne gjelder også for brukte klær og tekstilavfall.

Pyramiden leses fra øverst til nederst, hvor målet er at avfall skal behandles så nære toppen av hierarkiet som mulig. Les mer på [Loop.no](https://loop.no) og [Avfallnorge.no](https://avfallnorge.no).

Illustrasjon: Avfall Norge

Hva betyr pyramiden og prioriteringene for klær og tekstiler i Norge?

1 - Avfallsreduksjon

Avfallsreduksjon er altså det viktigste tiltaket både for forbrukere og i avfallspolitikken. For tekstiler handler det om:

- Lavere produksjon og forbruk av tekstiler
- Produsere og velge tekstiler med kvalitet som varer
- Tilrettelegge for og velge brukt fremfor nytt
- Tilrettelegge for og gjøre tiltak for å ta vare på og reparere det en allerede har

2 - Ombruk

Sørge for mest mulig ombruk er det nest viktigste vi kan gjøre. For tekstiler så handler det om:

- Ta vare på, reparér og eventuelt sy om dine plagg så de får et langt og godt liv.
- Få tips og inspirasjon på nettet og sosiale medier¹, eller hva med å bli med i eller ta initiativet til syklubb eller reparasjonskafé?
- Gi bort, bytte, kjøpe og selge brukte klær (i stedet for nye). Hele og brukbare, men også ødelagte klær og tekstiler, leverer du som hovedregel i en innsamlingsboks (tekstiltårn) eller til en gjenbruksstasjon i din kommune.

¹ Bruk emneknaggene #elskdetduhar og #takkdenergammel

3 - Materialgjenvinning

[Gjenvinning av materialer](#) betyr at ulike materialer fra avfall kan brukes som råvarer i produksjon av nye produkter. På denne måten erstattes jomfruelige råvarer med resirkulerte råvarer og vi tar bedre vare på jordas ressurser ved å holde råvarene i kretsløpet lengst mulig. Dette kaller vi sirkulær økonomi og er motsatsen til en lineær "bruk og kast" økonomi.

For tekstiler så har utviklingen inne fiber-til-fiber materialgjenvinning ikke kommet spesielt langt. Det foregår teknologiutvikling og det er bygd noen få pilotanlegg i norden og nord-Europa, men det finnes ikke behandlingsanlegg i større skala.

I dag er det ingen kjent teknologi som er i stand til å håndtere alle typer tekstilmaterialer, selv om de skulle være rengjort og tørre (kilde: Norwaste 2021). Type materiale og farge ser ut til å være viktige sorteringskriterier. Syntetiske og vegetabiliske tekstiler dominerer, og det er også mot disse typene utviklingen av materialgjenvinningsteknologier utvikler seg.

Noen av teknologiene har aksept for en viss materialblanding, men felles for alle at det kreves mest mulig homogent materiale for å lykkes med materialgjenvinning i større skala.

For polyester er det imidlertid økende bruk av resirkulert polyetylentereftalat (R-PET) til polyester i nye klær, tekstiler og sko. IKEA for eksempel bruker mye 100% resirkulert polyester i dyner, møbler og tepper.

Det debatteres imidlertid om bruk av resirkulert PET til tekstiler er bærekraftig i det lange løp siden tekstiler laget av plast kan bidra til mer mikroplast og plast når det ender opp som avfall, siden det ikke er gode nok nedstrømsløsninger.

4 - Energiutnyttelse

[Forbrenning med energigjenvinning](#) er nødvendig behandling for avfall som ikke lar seg materialgjenvinne eller skal ut av kretsløpet for eksempel på grunn av miljøgifter som ikke skal tilbake i loppen.

Tekstiler som ikke egner seg å levere i innsamlingsbokser (f.eks madrasser) eller tekstiler som ikke kan ombrukes, kan leveres som brennbart på din lokale gjenvinningsstasjon.

5 - Deponi

Det er kun materialer som ikke lar seg ombruke, material- eller energigjenvinne som skal til deponi. Heldigvis er det svært lite tekstiler som går til deponi i Norge. Siden 2009 har vi hatt et deponiforbud for våtorganisk avfall som inkluderer tekstiler. I andre deler av verden inkludert store deler av Europa er dette svært forskjellig, her går fortsatt mesteparten av avfallet til deponi.

Det anslås at 5% av innholdet på verdens deponier er tekstil. Det er derfor svært viktig at vi reduserer mengden klær som kastes og sendes ut av landet, og øker interessen og markedet for reparasjon og ombruk i Norge.

Hva med tekstiler i restavfall?

Vi får ofte spørsmål om hvor ødelagte eller våte og sølete klær skal kastes. Her er det ikke et enkelt svar. Enkelte kommuner godtar at dette kastes i restavfall, andre ikke. Dette henger sammen med hvorvidt kommunen har avtale med et sentralt sorteringsanlegg eller ikke.

Man må ta kontakt med sin egen kommune eller sjekke på sortere.no.

Til slutt - om politikken og ansvar:

Alt vi forbruker er en liten bit av jordkloden.

Vi må gjøre noe med vårt store forbruk av klær og tekstiler og sørge for at dette blir mer bærekraftig. Samtidig ønsker vi stimulere ny grønn verdiskaping innen industri og handel.

Hvem skal løse de store utfordringene og skape en forandring?

Vi mener ansvaret er fordelt mellom:

- Produsenter av klær
- Forbrukere av klær
- Politikerne

Politikerne bærer et særlig ansvar siden de bestemmer rammebetingelsene og kjørereglene våre. Lokale politikere bestemmer de lokale avfalls- og gjenvinningsordningene og kan vedta ambisiøse mål og handlingsplaner som inkluderer lokal gjenvinningsindustri.

Sentrale politikere legger overordnede nasjonale føringer og kan ta i bruk en rekke miljøpolitiske virkemidler. Utvidet produsentansvar er ett av mange muligheter som EU også peker på i sine handlingsplanen. Bransjen og industrien har også gode erfaringer med frivillige bransjeavtaler i samarbeid med myndighetene.

Regjeringen i Norge har nylig lagt fram en ambisiøs klimaplan og har annonsert at strategien for en sirkulær økonomi kommer våren 2021. Regjeringen har slått fast flere ganger at Norge skal være et foregangsland innen sirkulær økonomi.

Dessverre er det lite konkret foreløpig i disse planene om hva myndighetene vil gjøre for å skape og stimulere til en mer bærekraftig klesindustri.

Avfall Norge vil på vegne av medlemmene i gjenvinningsindustrien og deltakerne i Tekstil 2025 framover jobbe med å øke kunnskapen og vise våre politikere mulighetene for en næringspolitikk som kombinerer økt bærekraft og mer verdiskaping i gjenvinningsindustrien, herunder ombruk.

Og så må vi som forbrukere gjøre det vi kan for å forbruke mindre og smartere.

Husk at alt vi forbruker er en liten bit av jordkloden.

Hva skjer med tekstiler som leveres inn?

Vi er i ferd med å lage et [Q&A](#) dokument med mer detaljer om hva som skjer med brukte tekstiler og klær etter de er levert inn.

Avfall Norge / Tekstil 2025